

BeleidsVisie

*Trots op
ondernemers*

Jos Kleiboer
Directeur Beleid
Koninklijke Metaalunie

De dagelijkse uitdagingen nemen hand over hand toe. Veel onderwerpen vragen om aandacht en de reflex is dan om te roepen dat er geld bij moet. Dat maakt het nemen van goede beslissingen lastig en daarom blijven veel uitdagingen op de plank liggen. Dat is niet goed en als er economisch ook nog tegenwind komt, dan gaat zich dat des te meer wreken.

In alle discussies merken ondernemers dat er allerlei belangen meewegen, maar dat ondernemerschap wordt onderschat en nauwelijks gezien. Veel zaken worden op ondernemers afgewenteld zonder na te denken wat dit voor hen betekent. Dit maakt ondernemerschap steeds minder aantrekkelijk. Terwijl ondernemers wel dingen in beweging brengen en de hoeksteen van de economie zijn. Samen met hun vakmensen zorgen ze ervoor dat er producten worden gemaakt, die onmisbaar zijn

in de samenleving. En dat voor eigen rekening en risico.

Mijn gevoel zegt dat de politiek niet in de gaten heeft dat het onbepaald afwentelen van allerlei lasten en verplichtingen op mkb-maakbedrijven ervoor zorgt dat ondernemers steeds meer moeite krijgen om enthousiast en creatief te blijven ondernemen.

In deze BeleidsVisie komen weer een aantal voorbeelden voorbij die duidelijk maken dat het allemaal beter en ondernemersvriendelijker kan, als er vaker door de bril van de mkb-ondernemer wordt gekeken.

Ondernemers zien vele kansen en zijn ook bereid om die voor eigen rekening en risico op te pakken, maar dan moet het allemaal niet te ingewikkeld worden gemaakt zoals nu dreigt te gebeuren bij de Omgevingswet. En daar waar kleine duwtjes worden gegeven aan ondernemers om opleiden te stimuleren, lijken deze te worden afgebouwd. Dat is wat ons betreft het paard achter de wagen spannen.

Op 18 november is weer de dag van de ondernemer. Een uitgelezen kans om samen te laten zien dat we trots zijn op ondernemerschap.

In deze editie

Plannen te over, nu echt aan de slag met circulaire economie

Pak onnodige winstderving door trage procedures aan

Aansluiting beroepspraktijk en innovaties bedrijven aanzienlijk verruimd

Digitale veiligheid is bittere noodzaak

Onzekerheid over vervolg bedreigt mkb-maakbedrijven

Geen invoering Omgevingswet per 1 januari 2023

Houd koers met ontwikkeling private handelsbevordering

Tijd voor plug and play

Plannen te over, nu echt aan de slag met circulaire economie

In het coalitieakkoord van eind vorig jaar is door het kabinet een ambitieus klimaatdoel voor circulaire economie en een Uitvoeringsprogramma aangekondigd waarbij de overheid een voorbeeldrol aanneemt. Op dit moment wordt door het ministerie van I&W de laatste hand gelegd aan dat 'Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE). Met een aanloop van ruim zeven jaar, veel vruchtbare input vanuit de sectoren zelf en grote woorden van de overheid kan niet anders dan dat het NPCE een 'plug-and-play'-effect heeft op de onderliggende maaksectoren.

Ook ligt het voor de hand dat er van de vijftendertig beschikbare klimaatmiljarden een overtuigende hoeveelheid miljoenen wordt overgeheveld naar de circulaire economie om de zaak op stoom te krijgen. Te lang heeft de circulaire agenda op aalmoezen gedraaid, terwijl met slechts met een derde procent van het beschikbare klimaatbudget jaarlijks alle noodzakelijke stappen gezet kunnen worden. Stappen die de leveringszekerheid borgen, de milieudruk verlagen, de kringloop sluiten, een onnoemelijke hoeveelheid CO2 vermijden en -zeer belangrijk! - een gezonde, welvarende en autarkische maakindustrie in Nederland oplevert. Het is allemaal een simpele invuloefening, maar toch blijft de politiek volharden in herhaling van zetten in plaats van echt door te pakken op al langer bestaande plannen.

Zo kun je ook de door de Tweede Kamer afgelopen voorjaar aangenomen motie lezen waarin de regering wordt verzocht om de strategische onafhankelijkheid van Nederland te vergroten door een grondstoffenstrategie te ontwikkelen. De motie noemt daarbij drie centrale elementen: het strategisch versnellen van de circulaire economie, een groene industriepolitiek en het veiligstellen van cruciale grondstoffen voor de energietransitie. Maar hadden wij in de zomer van 2018 al niet een vijftal circulaire transitie agenda's aan de toenmalige staatssecretaris van I&W aangeboden? Panklaar voor uitvoering, nadat de daaraan voorafgegangene staatssecretaris van I&W in 2017 al een Grondstoffenakkoord had afgedwongen. En dit nadat een daar weer aan voorafgegangene staatssecretaris in 2016 een Rijksbreed Programma Circulaire Economie had opgesteld. Bovendien kregen de circulaire agenda's van 2018 afgelopen juni, in exact dezelfde maand als de maand waarin de motie was aangenomen, alsnog een vervolg toen de huidige staatssecretaris een viertal routekaarten naar een circulaire economie aangeboden kreeg. Routekaarten die zelfs het panklare stadium voorbij zijn.

In plaats van te proberen om iedere keer hetzelfde wiel opnieuw uit te vinden, is het een veel beter idee om met alle wielen die er al zijn, de circulaire trein nu echt op de rails te zetten en in de hoogste versnelling vooruit denderen naar een circulaire economie.

Gerard Wyfker
Beleidssecretaris
Milieu en Energie
wyfker@metaalunie.nl

Nederlandse economie concurrerender?

Pak onnodige winstderving door trage procedures aan

Derk Jan Meijer
Beleidssecretaris Deregulering
meijer@metaalunie.nl

Er zit een belangrijke lacune in de definitie van regeldruk, die slecht is voor onze internationale concurrentiepositie. Wat is het geval: winstderving valt namelijk buiten de definitie van regeldruk en dus ook buiten de aanpak van regeldruk. En dat is een gemiste kans die snel hersteld moet worden, zo vindt Koninklijke Metaalunie.

Om concurrerend te blijven, moeten bedrijven marktkansen grijpen en soms ook productieprocessen hiervoor wijzigen en bedrijfsvastgoed vergroten. Veel van deze wijzigingen en uitbreidingen passen niet binnen het bestemmingsplan (door bijvoorbeeld gering bouwblok, bouwpercentage of conserverende bestemming qua type toegelaten bedrijven). Zelfs op bedrijventerreinen aan de rand van de stad, waar je zou mogen verwachten dat het bestemmingsplan ruimere bebouwing en bestemmingen zouden moeten toestaan. In zo'n geval is het mkb overgeleverd aan de - al dan niet aanwezige - bereidheid van de gemeente om snel het bestemmingsplan aan te passen en zo nodig een omgevingsvergunning voor het bouwen af te geven. Voor deze veel voorko-

mende bedrijfssituaties kent de wet geen harde toestemmings-termijn en de ondernemer is bovendien onzeker of zij/hij uiteindelijk de vergunning/toestemming krijgt. De informele procedure duurt daarbij vaak nog veel langer dan de formele procedure van (ruim) 26 weken. Al die tijd lopen de kosten in de vorm van winstderving op voor de ondernemer, omdat de trage procedures verhinderen dat zij/hij snel kan anticiperen op gewijzigde marktkansen. Buitenlandse concullega's lijken aanmerkelijk minder last te hebben van dit soort trage besluitvorming. De Omgevingswet gaat dit probleem niet oplossen.

Ook bij andere vergunningen (zoals o.a. milieuvergunning, aansluitvergunning op het elektriciteitsnetwerk en natuurvergunningen) lopen expanderende bedrijven tegen dezelfde grote winstderving aan door zeer trage vergunningprocedures (formeel en informeel) en daar bovenop onzekere uitkomsten. De definitie van regeldruk moet dan ook uitgebreid worden met winstderving. Bij de aanpak van regeldruk moet ook stevig worden ingezet op terugdringen van winstderving door trage procedures. De grote maatschappelijke waarde van het mkb neemt hierdoor alleen maar toe.

Nieuwe mbo-kwalificatiestructuur Metaal en Metalektro unieke wijziging

Aansluiting beroepspraktijk en innovaties bedrijven aanzienlijk verruimd

Het proces voor de herziening van de kwalificatiestructuur Metaal en Metalektro is na al vier jaar succesvol afgerond. Het initiatief voor herziening is genomen door Koninklijke Metaalunie, in samenwerking met FME. De kwalificatiestructuur Metaal & Metalektro bleek in de praktijk te complex en inflexibel geworden. Zeker om noodzakelijke vernieuwingen en ontwikkelingen in het onderwijs (deelcertificaten, modules, zij-instroomtrajecten), maar ook innovaties in de bedrijven en een moderne beroepspraktijk te accommoderen.

Instroom van nieuwe studenten begon steeds meer te haperen. Er is een zorgvuldig proces gevolgd door de initiatiefnemers; een inventariserend extern onderzoek, een ontwikkelgroep met betrokkenen vanuit roc's, bedrijfsvak-

scholen, bedrijven en SBB en een skillsonderzoek onder bedrijven door Panteia. Daardoor kwamen we als sectoren bij SBB goed beslagen ten ijs en gaf de SBB-sectorkamer, na ook een zorgvuldig voortraject aan SBB-kant, in respectievelijk maart 2021 (metaalproducten) en september 2021 (systemen en middenkader) opdracht aan de SBB-organisatie tot verdere ontwikkeling en uitwerking, binnen het daarvoor bestemde team Kwalificeren & Examineren (K&E).

Van 30 naar 9 kwalificaties

Eind september jl. volgde de definitieve goedkeuring van de nieuwe kwalificatiestructuur door het bestuur van SBB, waardoor de nieuwe kwalificatiestructuur per schooljaar 2023-2024 van start kan gaan, met uiteraard de uitwerking, die daar het komende jaar voor

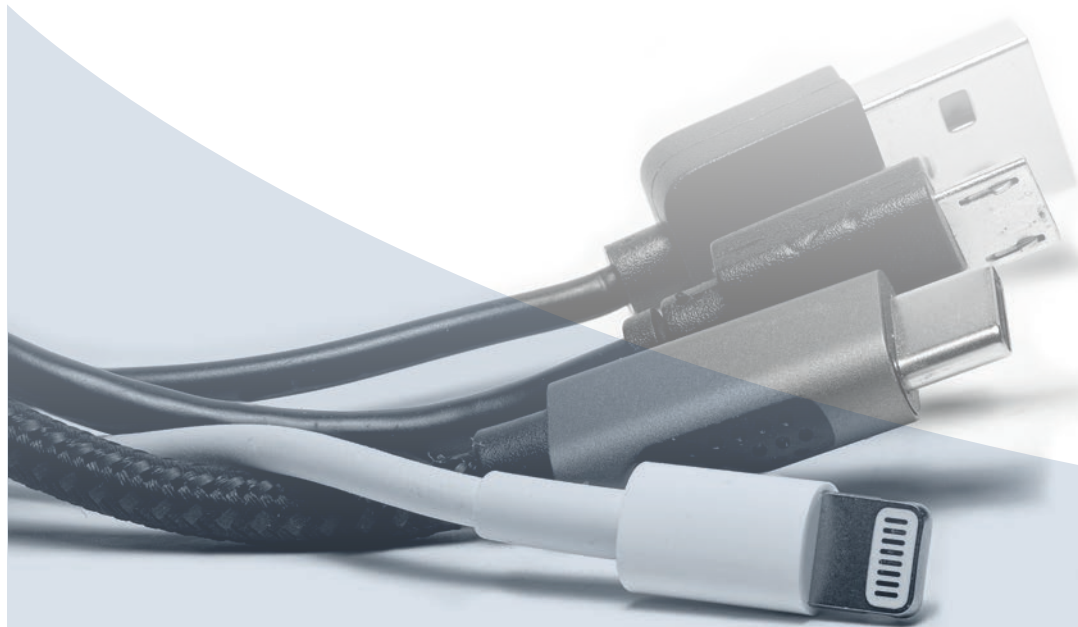
noodzakelijk is. Door de herziening bestaat de kwalificatiestructuur vanaf dan uit drie hoofddossiers: productietechniek, mechatronica en engineering, met daaronder in totaal 9 kwalificaties, voor mbo-niveau 2,3 en 4. In de oude situatie waren dat er nog 30!

Uniek

Deze herziening is uniek te noemen, omdat het primaire initiatief en vervolgstappen verricht en betaald zijn door het bedrijfsleven. Dat heeft niet alleen de beperkingen van de kwalificatiestructuur gesignaleerd, maar is daadwerkelijk tot actie overgegaan en het heeft ruim €400.000 geïnvesteerd in onderzoek, ontwikkeling en menskracht.

Anne Marie Heij

Beleidssecretaris Onderwijs
heij@metaalunie.nl

Overheid moet basisrechtsgevoel zichtbaarder maken

Digitale veiligheid is bittere noodzaak

Het is niet de vraag óf je bedrijf gehackt wordt, maar wanneer. Tegenwoordig gaan communicatie, productiecessen via de digitale weg. Maar ook het optimaliseren van productie, aanpassing aan klantwensen gaan niet meer zonder de digitale verbinding. Waar vroeger bereikbaarheid van het bedrijf belangrijk was, is de digitale bereikbaarheid nu steeds belangrijker aan het worden.

Daar waar bedrijventerreinen worden bewaakt en bedrijven een sleutelbeleid hebben, moet er ook aan veiligheid van het digitale verkeer worden gewerkt. En dat gebeurt gelukkig ook. Adviseurs, cybersecurity-bedrijven en ook de overheid doen een stevige duit in het zakje om bedrijven op dit vlak te ondersteunen. En dat schetst precies een belangrijk issue rondom digitale veiligheid. Hoe zorg je er voor dat aanbod goed aansluit bij wat er nodig is?

Samen Digitaal Veilig

Met het door MKB-Nederland getentamineerde platform Samen Digitaal Veilig, is er een gecoördineerde machine op gang gekomen die mkb-

bedrijven goed op weg helpt. De verbinding met het door de overheid opgerichte Digital Trust Centre helpt daarbij ook. Hiernaast kunnen bedrijven zelf de markt weer op voor een scan op digitale veiligheid en voor het ontwikkelen van beleid en uitvoering. Ook kunnen bedrijven vervolgstappen zetten en zichzelf laten certificeren op dat gebied. Dat wordt voor bedrijven die zich volgens de EU in kritische sectoren begeben over een paar jaar zelfs verplicht.

Logische lijn

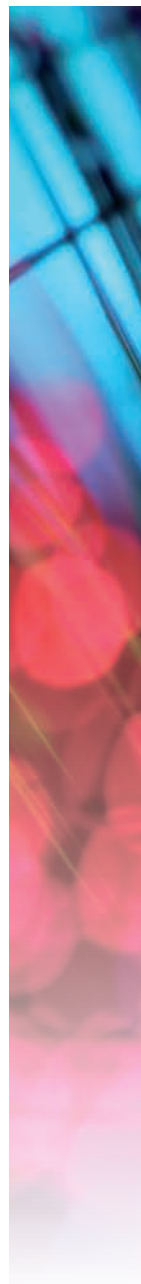
Het lijkt erop dat er een logische lijn ontstaat van ontwikkelen van kennis naar actie. Dit stelt bedrijven in staat om zich op dit voor hen onbekende terrein goed te beschermen. Maar het is voor criminelen nog steeds te aantrekkelijk om cyberaanvallen te plaatsen. Met de komst van de digitalisering zullen we aan de veiligheid als een vast gegeven moeten

blijven werken. Zoals we als samenleving gewend zijn aan het op slot draaien van de deur, zullen we de computers ook moeten gaan vergrendelen. Zij vormen de poort van buiten naar binnen.

Het is goed dat de overheid veel tijd en geld spendeert aan voorkoming. De handhaving door de politie blijft te onzichtbaar. De ervaring leert dat bedrijven niet altijd aangifte doen, deels uit schaamte, maar ook omdat het signaal wordt afgegeven dat er weinig aan te doen is. Dit wringt met ons basisrechtsgevoel. Hier kan de overheid de verantwoordelijkheid die ze misschien wel neemt uitbreiden en meer zichtbaar maken.

Rard Metz

Programmamanager
Smart Industry & Teqnow
metz@metaalunie.nl

Subsidie Praktijkleren slechts een jaar verlengd

Onzekerheid over vervolg bedreigt mkb-maakbedrijven

Met 70%-80% mbo-geschoolden in het mkb-metaal is mbo een belangrijke onderwijsvorm. Het is dus een goede zaak dat het kabinet jaarlijks 350 miljoen euro extra uittrekt voor het mbo. Helaas geldt dat niet voor de bbl. De bbl wordt sterk uitgekleed in de onderwijsbegroting 2023. Met ingang van het huidige schooljaar is ruim 70 miljoen minder beschikbaar. Het budget wordt dus met ongeveer een kwart verlaagd tot 240 miljoen. Voor de jaren daarna is nog geen definitieve beslissing genomen, maar in het meerjarenoverzicht zet de daling door met nog eens een kwart ten opzichte van het afgelopen studiejaar 2021-22.

Dat is bedreigend voor de instroom in de komende jaren in de technische sectoren, in het algemeen, en ook dus voor mkb-maakbedrijven. Van de 130.000 bbl'ers per jaar in Nederland, zijn er 30.000 voor de techniek, waarvan bijna 19.000 voor metaal en metaalektro.

Structurele oplossing

Verlenging van de Subsidie Praktijkleren (SPL) met een jaar is bemoedigend, maar een structurele oplossing is noodzakelijk. De SPL is een uitstekend middel om werkgevers te stimuleren praktijk- en werkpleerplaatsen aan te bieden. De SPL is belangrijk voor ondernemers en maakt

het mogelijk dat leerlingen, studenten of werknemers die een (beroeps)opleiding volgen, zich beter voorbereiden op de arbeidsmarkt, waardoor onze ondernemers kunnen beschikken over goed opgeleid personeel. De subsidie is een tegemoetkoming in de kosten die een werkgever maakt voor begeleiding.

In 2023 zal naar verwachting nog maar maximaal 2.300 euro per leerplaats beschikbaar zijn voor leerbedrijven die een bbl-student begeleiden, terwijl een leerbedrijf de afgelopen jaren nog de maximale 2.700 euro per leerplaats ontving. Dat zou dan een afname van 400 euro per bbl-plek betekenen. Voor de jaren er na loopt het bedrag per leerling nog verder terug of kan zelfs helemaal op 0 komen als de SPL niet wordt voortgezet. In 2019 onderzocht SEO in opdracht van Koninklijke Metaalunie al de kosten en baten van de bbl. Daaruit bleek dat de kosten van een ondernemer voor het begeleiden van een bbl'er alleen al ongeveer € 12.000 per jaar bedraagt, aan schoolkosten, materialen, uren, praktijkopleiders. Voor kleine bedrijven waarvoor de bbl de belangrijkste instroomader vormt is dat niet op te brengen!

Anne Marie Heij

Beleidssecretaris Onderwijs
heij@metaalunie.nl

**Digitaal Stelsel Omgevingswet staat
nog steeds niet als een huis**

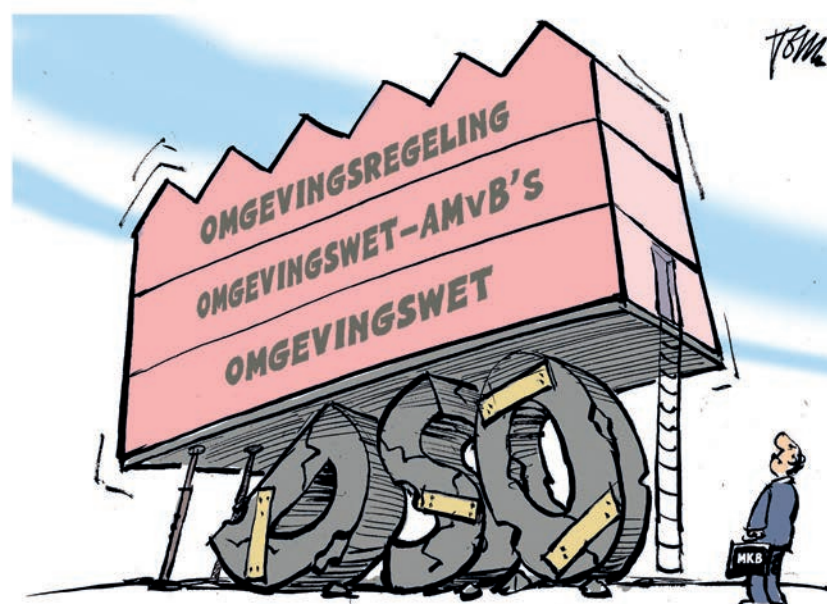
Geen invoering Omgevingswet per 1 januari 2023

Derk Jan Meijer

Beleidssecretaris bouwen en
ruimtelijke ontwikkeling
meijer@metaalunie.nl

Op 1 januari 2023 wil VRO-minister De Jonge de Omgevingswet in werking laten treden, terwijl het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) daar alles behalve klaar is. Koninklijke Metaalunie heeft samen met collega mkb-brancheorganisaties vele DSO-tests gedaan. Uit onze DSO-tests blijkt o.a. dat het DSO op het gebied van de algemene milieueisen nog zeer mkb-onvriendelijk is op vele gebieden. Op het moment van schrijven van deze tekst, 14 oktober 2022, is onzeker of de beoogde invoeringsdatum van 1 januari 2023 al dan niet verschoven wordt. Die onzekerheid maakt dat de strekking van het hierna volgende ingehaald kan zijn door actuele ontwikkelingen.

Mkb-maakbedrijven hebben groot belang bij de Omgevingswet om te weten te komen wat de algemene milieu- en brandveiligheidsregels zijn die moeten worden nageleefd en om meldingen en vergunningaanvragen te kunnen doen. Mkb-bedrijven zijn slechts incidentele gebruikers van het DSO en hebben daardoor veel minder ervaring dan de professionele gebruikers (zoals adviesbureaus, architecten en bouwers). Het meest schrijnende is dat er nu allerlei noodzakelijke vragenbomen ontbreken, waardoor

een mkb'er die bijvoorbeeld op zoek is naar de milieueisen, honderden zo niet duizenden bladzijden DSO-output krijgt. Als voorbeeld: een veelgebruikt verwarmingstoestel levert al 90 bladzijden DSO-output op. Een hoeveelheid waar een mkb'er niets mee kan. BZK is ook niet in staat deze vragenbomen er voor 1 januari 2023 er alsnog in te krijgen. In het DSO ontbreken ook de vragenbomen voor het verkrijgen van de algemene brandveiligheidsvoorschriften (waar bijna alle mkb'ers mee te maken hebben, zonder vergunnings- of meldingsplicht). Vanaf 2016 vragen we hier tevergeefs om.

Metaalunie heeft meerdere keren van ambtenaren als reden voor het ontbreken van

de vragenbomen gehoord: 'wie betaalt, bepaalt'. M.a.w. het probleem van de grote klant mkb wordt niet als hun probleem gezien, prioriteit voor de overheid lijkt te liggen bij het proceduregedeelte van het DSO. En dat is een grote fout.

Als de slecht gefundeerde Omgevingswet per 1 januari a.s. ingevoerd wordt, levert dit het mkb heel veel onnodige aanloop- en adviseurskosten, risico's en frustratie op. Over de onmogelijke voorlichtingstijd die nog resteert maar niet te spreken. Evenmin dat als je er niet uitkomt als mkb'er bij dat toegezegde één loket je toch te maken krijgt met vier voorlichtingsloketten aan overheidskant: gemeente, KvK, RVO en IPLO.

Gooi kind niet met badwater weg

Houd koers met ontwikkeling private handelsbevordering

Uit het uitgebrachte kritische IOB-rapport dat de nieuwe structuur van handelsbevordering met de spelers TINL, NLIB en NLWorks evalueerde vallen goede lessen te leren. Wat Koninklijke Metaalunie betreft is die les niet dat NLIB vanwege de beperkte bereikte doelen haar activiteiten zou moeten stoppen. De ontwikkeling van het platform en de business hubs zijn zeer gewaardeerde instrumenten die hard verder ontwikkeld moeten worden. Gooi het kind dus niet met het badwater weg.

Publiek private samenwerking is de basis voor het internationale handelsbeleid. Het rapport Buijnick (2017) dat advies uitbracht over de versterking van de Nederlandse handelspositie in het buitenland beschreef de noodzaak tot het organiseren van krachtenbundeling van publieke en private partijen. Zo ontstond aan de publieke kant Trade & Innovate (TINL) dat gecoördineerd door RVO een krachtenbundeling van de ROMS (De regionale ontwikkelingsmaatschappijen) ontwikkelde. Aan de private kant

ontstond NLinBusiness (NLIB) dat het private netwerk verder ontwikkelde en NLWorks dat in een PPS-structuur internationale handelsprogramma's ontwikkelde in het kader van 'Global Challenges, Dutch Solutions'.

De NLIB-dienstverlening is in opzet de generieke dienstverlening naar ondernemers die hen helpt om snel bij de juiste informatie te komen, geïnformeerd te worden over activiteiten en programma's en hen snel verbindt met internationale partijen die verder kunnen helpen. Juist een dergelijk platform moet zich verder ontwikkelen tot de publiek private infrastructuur waar zo veel behoefte aan is bij ondernemers. Een infrastructuur voor internationaal ondernemen die partijen als KvK, RVO, de ROMS en de private partijen met elkaar verbindt.

Jammer dat de ontwikkeling van deze structuur is gehinderd door tijdelijkheid van de subsidie waardoor verzelfstandiging van het begin af aan uitgangspunt was. Veel generieke en bijvoorbeeld eerstelijns dienstverlening is nauwelijks te vercommercialiseren weten we al vele jaren. Belangrijke les is hier dus ook dat een dergelijk platform altijd afhankelijk zal blijven van publieke gel-

den. Als we willen zorgen dat Nederland koploper blijft op het gebied van internationaal ondernemen dan moeten we blijven bouwen aan het vervolmaken van dit in de wereld unieke publiek private bouw-werk. Koers houden is nu dan ook het motto.

Paul Verlinden
Beleidssecretaris
Internationaal Ondernemen
verlinden@metaalunie.nl

Koninklijke Metaalunie is met ruim 15.000 leden de grootste ondernemersorganisatie voor het MKB-metaal. De leden hebben samen een omzet van 30 miljard euro en bieden werkgelegenheid aan ruim 180.000 mensen.

koninklijke
metaalunie
De Ondernemersorganisatie voor het MKB-metaal

Einsteinbaan 1
3439 NJ Nieuwegein

info@metaalunie.nl
www.metaalunie.nl
Telefoon 030 - 605 33 44